

Riktlinjer för offentligt ägda tidningar och tidskrifter

Motiven för att ge ut tidningar och tidskrifter kan vara såväl ideologiska som ekonomiska. Bevekelsegrunderna för en myndighet är andra än de kommersiella medieföretagens.

Det betyder dock inte att det journalistiska uppdraget i offentligt ägda tidskrifter och tidningar skiljer sig från andra: att informera, granska och hålla debatten vid liv.

Journalistförbundets uppfattning är att den organisation som ger ut en tidning måste ha rätt att bestämma tidningens inriktning, mål och syfte. Samtidigt måste varje organisation tåla granskning, både av den egna organisationen och av dess omvärld. Detta kräver ett förtroendefullt samarbete mellan organisationens ledning och redaktionen.

Om journalistiken inte har en fristående roll mister den såväl sin demokratiska funktion som sin trovärdighet. I rollen ingår att se läsarna som uppdragsgivare. Det är deras behov som i första hand ska tillgodoses.

Om olika roller som journalist, informatör och marknadsförare blandas samman, innebär det en fara för journalistikens trovärdighet och självständighet. Myndigheter bör föregå med gott exempel och respektera den självständiga journalistiken och dess roll i det demokratiska samhället.

Det är självklart att den som leder och företräder en tidskrift som en myndighet ger ut måste dela myndighetens värdegrund och inte motverka de mål och syften som myndigheten strävar mot och verkar för. Lika självklart måste chefredaktören garanteras den självständighet som uppdraget som ansvarig utgivare kräver och redaktionen ges publicistisk frihet. Chefredaktören ska vara en del av redaktionen. Bara så kan tidningens trovärdighet och ansvar inför medborgarna upprätthållas.

Diskussion, policy och avtal!

För att verksamheten ska fungera och balans råda, behövs en genomgripande diskussion om grundläggande principer och rollfördelning, en policy för tidningen och ett kontrakt med chefredaktören.

I policyn bör ingå vilket uppdrag tidningen har, som förstås beror på verksamheten hos myndigheten/ägaren.

En beskrivning måste finnas av tidningens uppdrag visavi myndigheten – till exempel om/hur tidningen ska företräda myndigheten, bland annat baserat på regleringsbrev eller liknande, spegla myndighetens inre och yttre liv och kritiskt granska myndighetens hela organisation. Uppdraget visavi läsarna/medborgarna ska också beskrivas – till exempel att tidningen ska informera och skapa debatt i viktiga frågor.

Chefredaktören/ansvarig utgivare ansvarar för att uppfylla kraven i den redaktionella policyn för tidningen. Mellan tidningens redaktör (utgivare) och myndigheten bör dessutom träffas ett skriftligt avtal, som reglerar redaktörens ställning i enlighet med fastställd policy.

Oavsett om tidningen ges ut på papper, i elektronisk form eller bägge delarna, bör en policy för en offentligt ägd tidning/tidskrift också innehålla skrivningar om att:

- Chefredaktören ska vara tidningens ansvarige utgivare, utsedd av myndighetens ledning.
- Tidningens verksamhet ska bedrivas med Tryckfrihetsförordningen som grund och i enlighet med mediebranschens etiska regler, Spelregler för press, radio och TV. Kom ihåg att den tidning som bara ges ut i digital form måste anmälas för anslutning till det medieetiska systemet.
- Tidningen ska garanteras en fri och självständig ställning inom myndigheten.
- Tidningen ska garanteras tillgång till information från övriga delar av myndigheten.

Mellan tidningens redaktör (utgivare) och ägaren bör träffas ett skriftligt avtal, som reglerar redaktörens ställning i enlighet med fastställd policy. För att säkerställa tidningens självständighet och integritet är det viktigt att redaktören/utgivaren är verksam inom redaktionen. Det gäller även om produktionen av tidningen läggs ut på entreprenad.

Tidningen måste ges tillräckliga resurser för att uppfylla policyns krav (en rimlig budget, vikarier vid sjukdom och semester, administrativa resurser med mera).

Kom ihåg!

För offentligt ägda tidningar och för anställda i de myndigheter de bevakar gäller några särskilda regler:

Undantag från offentlighetsprincipen

Enligt Tryckfrihetsförordningen 2:11 är ”meddelande eller annan handling som har inlämnats till eller upprättats hos myndigheten endast för offentliggörande i periodisk skrift som utgives genom myndigheten” **inte** allmän handling.

Post riktad till tidskriften/tidningen omfattas således inte av offentlighetsprincipen. Men det är viktigt att syftet med den handling redaktionen fått sig tillhanda är till just för publicering och inget annat – ”endast för offentliggörande i periodisk skrift”, som det står i TF.

Det är därför viktigt att post till redaktionen öppnas på redaktionen och ingen annanstans.

Rätten för offentligt anställda att uttala sig för massmedier

Till skillnad från privat anställda skyddas alla offentligt anställda och anställda i kommunala bolag av **efterforskningsförbudet** i Tryckfrihetsförordningen och Yttrandefrihetsgrundlagen. Det innebär förbud för myndigheten att efterforska källan till uppgifter lämnade för publicering.

Inom dessa områden gäller även **meddelarfriheten**, det vill säga rätten, men inte skyldigheten, för anställda att muntligen läsa ur i sig hemliga handlingar, för en person som har för avsikt att publicera dessa uppgifter. Från denna meddelarfrihet finns undantag i sekretesslagens 16 kapitel.

Dessa båda rättigheter gäller dock inte i statliga bolag och entreprenadföretag som utför tjänster åt det allmänna, där de anställda betraktas som privat anställda. Journalistförbundet har länge krävt att de ska jämnställas med offentligt anställda i detta sammanhang.

Antagna av förbundsstyrelsen 2014-05-15